

Vantaan kaupunki

Työsuunnitelma

Yhteisöllisyyttä edistävät ikäystävälliset kylät -projekti

Irma Rantonen
12.9.2022

Työsuunnitelma - Yhteisöllisyyttä edistävät ikäystävälliset kylät -projekti

Sisällys

1	Taustaa.....	3
2	Tavoitteet.....	3
3	Toteutustavat.....	4
3.1	Palvelumuotoilun työskentelyote.....	4
3.1.1	Tuplatimanttimalli projektin rakenteessa.....	5
3.2	Tulevaisuuden muistelu.....	6
3.3	Iteraviivinen kehittämisote.....	7
4	Ohjausryhmä ja projektiryhmä kehittämisen keskiössä.....	8
4.1	Ohjausryhmä.....	8
4.2	Projektiryhmä.....	8
5	Olemassa olevat käytännöt ja mallit.....	9
6	Osallistumista ja Ideointia ryhmissä.....	9
7	Hankkeen viestintä.....	10
8	Aikataulu.....	11
8.1	Käynnistysvaihe.....	11
8.2	1. timantti: tiedonhakua ja kartoitusta.....	11
8.3	2. timantti: osallistaminen, ideointi ja kehittelytyö.....	12
8.4	Konseptien kiteytys.....	12
8.5	Tulokset ja niiden lanseeraus.....	13
	Lähteet.....	13

1 TAUSTAA

Ympäristöministeriö on käynnistänyt hallitusohjelman mukaisen kolmivuotisen (2020–2022) Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman parantamaan ikääntyneiden asuinoloja.

Ikääntyneiden toimenpideohjelman tavoitteena on:

- parantaa ikääntyneiden asuinoloja ja edistää asumisvaihtoehtojen tarjontaa
- tukea ikääntyneiden omaa ja kuntien ennakkointia ja varautumista asumiseen
- tukea ikäystävällisten asuinympäristöjen kehittämistä.

Vantaan kaupunki sai toimenpideohjelmasta hankerahoituksen vuoden mittaiselle Yhteisöllisyyttä edistävät ikäystävälliset kylät -hankkeelle, joka toteutetaan ajalla 1.5.2022-30.4.2023. Ympäristöministeriön avustuksen suuruus on 80 000 euroa ja se kattaa 60 % projektin kokonaiskustannuksista. Projekti toteutetaan yhteistyössä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa, jonne sosiaali- ja terveystalot sekä pelastustoimi siirtyvät vuoden 2023 alussa. Vantaan kaupunki ja hyvinvointialue vastaavat projektin 40 % omarahoituksesta.

Ikäystävällisellä asuinalueella asumisen vaihtoehdot, alueella tuotettavat palvelut ja kaupunkiympäristö auttavat kaiken ikäisiä, mutta erityisesti ikääntyviä asukkaita pärjäämään arjessa. Yhteisöllinen asuinmuoto voi osaltaan vähentää yksinäisyyttä ja turvattomuutta sekä tukea ikäihmisten asumista tutussa asuinympäristössään.

2 TAVOITTEET

Projektin tavoitteena on tuottaa kaksi vaihtoehtoista ikäystävällisen kylän konseptia, joita voidaan hyödyntää erityisryhmien asumisen ja rakennetun ympäristön suunnittelussa Vantaalla ja muualla. Konseptit rakentuvat asumisen vaihtoehtojen, ikäystävällisen kylän palveluiden, kaupunkiympäristön julkisten tilojen ja teknologisten ratkaisujen ympärille. Ne sisältävät suunnitteluohjeita ja -periaatteita, jotka tukevat rakentamiskohteiden ja asuinalueiden suunnittelua.

Konseptit rakentuvat neljän osa-alueen ympärille:

- 1) Asumisen vaihtoehdot
- 2) Ikäystävällisen kylän palvelut
- 3) Kaupunkiympäristön laatu ja julkiset tilat
- 4) Teknologiset ratkaisut

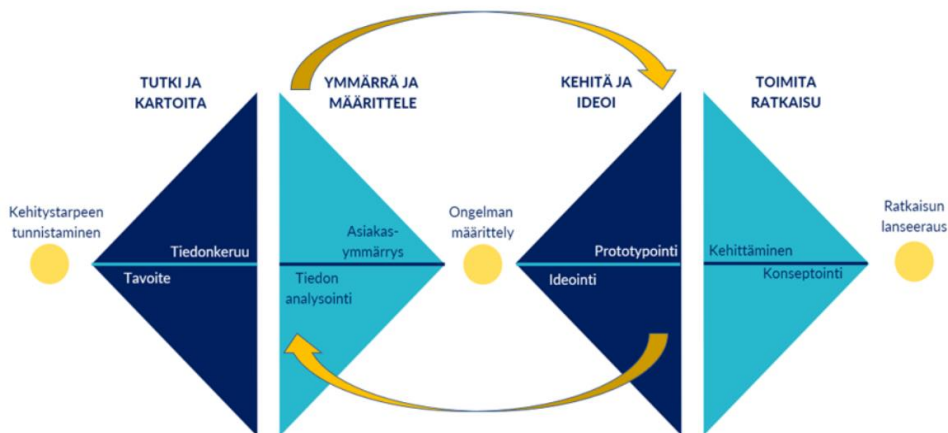
Toisen konseptin lähtökohtana on urbaani kaupunkiympäristö ja toisen väljästi rakennettu maaseutumainen ympäristö. Projektissa tuotettavia suunnitteluohjeita ja -periaatteita tullaan hyödyntämään jatkossa elinkaariasumisen kohteiden, vanhustenkeskusten ja niiden lähialueiden suunnittelussa. Vantaalle tullaan rakentamaan kolme vanhustenkeskusta vuosikymmenen loppuun mennessä ja on tärkeä varmistaa, että vanhustenkeskukset ovat kiinteästi yhteydessä ympäröivään kaupunkirakenteeseen, asutukseen ja yhteisöön.

3 TOTEUTUSTAVAT

3.1 PALVELUMUOTOILUN TYÖSKENTELYOTE

Yksi projektin läpikulkevista ajatuksista on palvelumuotoilu, joka tarkoittaa palvelujen innovointia, kehittämistä ja suunnittelua muotoilun menetelmin. Kehittämisen keskiössä on ihminen, asiakas, jolle palveluja suunnataan. Palvelumuotoilun tavoitteena on palvelukokemuksen käyttäjälähtöinen suunnittelu siten, että palvelu vastaa sekä käyttäjien tarpeita että palveluntarjoajan liiketoiminnallisia tavoitteita. Tyypillistä palvelumuotoilulle on se, että kehittämiseen osallistuu laaja joukko ihmisiä eri osaamistaustoista. Palvelumuotoilu on luovaa ongelmanratkaisua, jolloin kehittämisen lopputulosta ei voi ennalta tietää. Tässä mielessä palvelumuotoilu muistuttaa prototyypointia, joten pilotointia ja testausta pyritään hyödyntämään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Palvelumuotoilun prosessia voidaan kuvata palvelumuotoilun tuplatimanttimallin avulla, kuva 1.

Kuva 1. Palvelumuotoilun tuplatimanttimalli. Lähde: Design Council 2004.

Design Councilin kehittämässä tuplatimanttimallissa palvelumuotoiluprosessin vaiheita ovat:

1. Tutki, kartoita, kerää tietoa
2. Ymmärrä ja määrittele ongelma uudelleen
3. Kehitä ja ideoi
4. Lanseeraa ratkaisu

Tuplatimanttimallissa prosessi kuvataan suorana aikajanana, mutta on tärkeää muistaa, että palvelumuotoilu on jatkuvaa ja iteratiivista kehittämistä. Tuplatimanttimallissa timantin laajentuessa prosessi laajenee eri suuntiin ja timantin supistuessa prosessin päällekkäiset osiot sulautetaan yhteen, jolloin timantti tiivistyy.

3.1.1 Tuplatimanttimalli projektin rakenteessa

Ensimmäinen timantti

Tunnistettu kehitystarve tämän projektin taustalla on Vantaan kaupungin ikääntyvän väestön palvelutarve. Tuplatimantin ensimmäisen laajenemisvaiheen taustatietoa väestön ikärakenteesta on kerätty jo ennen projektia ja tietoa kerätään jatkuvasti. Projektin aikana kartoitetaan lisäksi olemassa olevia käytäntöjä ja ikäystävällisen kylän malleja niin Suomesta kuin maailmalta ja laaditaan katsaus niiden soveltuvuudesta Vantaan tarpeisiin.

Kartoitusvaiheessa hyödynnetään myös tulevaisuuden tutkimuksesta tuttua Delfoi-metodia, jossa asiantuntijoita kuullaan yksitellen ja annettuja vastauksia kierrätetään uudelleen asiantuntijoille kommentoitavaksi (Kuusi, Osmo 1999). Asiantuntijoita kuulemalla tunnistetaan nykytilan ongelmat ja palvelun haasteet ja kehitystarve tarkentuu.

Asiantuntijoiden näkemyksiä kartoitetaan haastattelujen avulla ja heille järjestetään omia ryhmätapaamisia esim. osallistamisen asiantuntijat, kaavoittajat, jne. Projektin omarahoitusosuus voidaan toteuttaa osittain omana työnä, joten projektiin osallistuvat Vantaan kaupungin asiantuntijat osoittavat tuntikirjanpidon kautta, että työtunnit on käytetty hankkeeseen. Projektipäällikkö seuraa tuntikirjanpidon ajantasaisuutta.

Tässä vaiheessa ei haeta asiantuntijoita ns. suuren yleisön joukosta, sillä projekti järjestää syksyllä 2022 työpajoja ja muita osallistumismahdollisuuksia erilaisille ryhmille ja osallistujille, jotta projektille saadaan lisää moniäänisyyttä.

Delfoi-metodia käytettäessä on yleensä kaksi tai useampia kierroksia, joiden aikana asiantuntijoilla on mahdollisuus korjata kannanottojaan. Palvelumuotoilun prosessin alkuvaiheessa pyritään välttämään kritiikkiä ja rajauksia, joten asiantuntijoiden ei toivota tässä vaiheessa pyrkivän yhteiseen ratkaisuun tai rajoittamaan toisten ajatuksia. Tuplatimanttimallin jälkimmäisen timantin tiivistysvaiheessa asiantuntijoille järjestetään työpaja, jossa sitten haetaan yhteisiä ratkaisuja.

Projektin aikataulussa ensimmäisen timantin laajenemisvaihe ajoittuu toukokuusta elokuun loppuun. Syyskuun alussa siirrytään ensimmäisen timantin tiivistysvaiheeseen ja kiteytetään tilannekuva. Projektin toisessa ohjausryhmän kokouksessa 19.9. tarkistetaan tilanne, jonka jälkeen voidaan jatkaa prosessin seuraavaan vaiheeseen.

Toinen timantti

Syksyllä alkaa toisen timantin avausvaihe, jolloin kehitys- ja ideointityö laajennetaan erilaisiin ryhmiin. Syksyllä on tarkoitus kokeilla erilaisia menetelmiä, kuinka ideoita ja tulevaisuudenkuvia saadaan esiin erilaisissa työpajoissa ja muissa toiminnallisissa ryhmissä. Myös digitaalista alustaa on mahdollista kokeilla.

Tavoitteena on, että työpajat suuntautuvat tulevaisuuteen, eikä niissä mietitä tämän hetken ongelmia. Työpajoihin toivotaan toiminnallisuutta, etteivät pelkästään he pääse osallistumaan, joilla on parhaat puhelahjat ja kuuluvin ääni. Ideointivaiheen tuottamat käytännöt voivat olla toisilleen vastakkaisia tai toisiaan vahvistavia. Osa käytännöistä voi olla helposti toteutettavia konkreettisia toimia ja osa laajempia suunnitteluperiaatteita.

Toisen timantin tiivistysosuuden aikana projektissa tuotettu materiaali analysoidaan ja syntyneestä materiaalista laaditaan kehityspolkuja ja mietitään, kuinka erilaisia ideoita voisi muokata Vantaalle ja kahdelle erilaiselle konseptialueelle sopivaksi.

Aineiston tuloksia puntaroidaan ensin hankkeen projektiryhmässä ja ensimmäisiä konseptiaihioita esitellään 8.-10.2023 järjestettävässä Gerontologia 2023 -kongressissa.

Asiantuntijoille järjestetään työpaja, jossa konseptiaihioita kehitetään edelleen. Mukaan tulevia asiantuntijoita ovat esim. Gerontologian professori Anu Siren, vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo, Ympäristöministeriöstä erityisasiantuntija Heli Mäntylä ja asuntoneuvos Raija Hynynen sekä Vantaan kaupungin valtuutetut Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen ja Tarja Eklund, jotka ovat jättäneet valtuustoaloitteen: Muistisairauden elämänlaadun parantaminen ja Omakylä projektin perustaminen Vantaalle. Lisäksi työpajaan kutsutaan edustajia Vanhusneuvostosta, muista vastaavista Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmasta rahoitetuista hankkeista sekä hankkeen löytämistä hyvistä käytännöistä ja malleista.

Konseptien täytyy toteuttaa osaltaan Vantaan strategiaa, jonka tavoitteena ovat osallisuus, myönteinen työntekijäkokemus ja palvelut asiakkaan tarpeiden mukaisesti. Vantaa kuuluu Maailman terveysjärjestön WHO:n ikäystävällisten kaupunkien verkostoon. Lisäksi Vantaa on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030, mikä edellyttää sitoutumista kunnianhimoisiin toimiin.

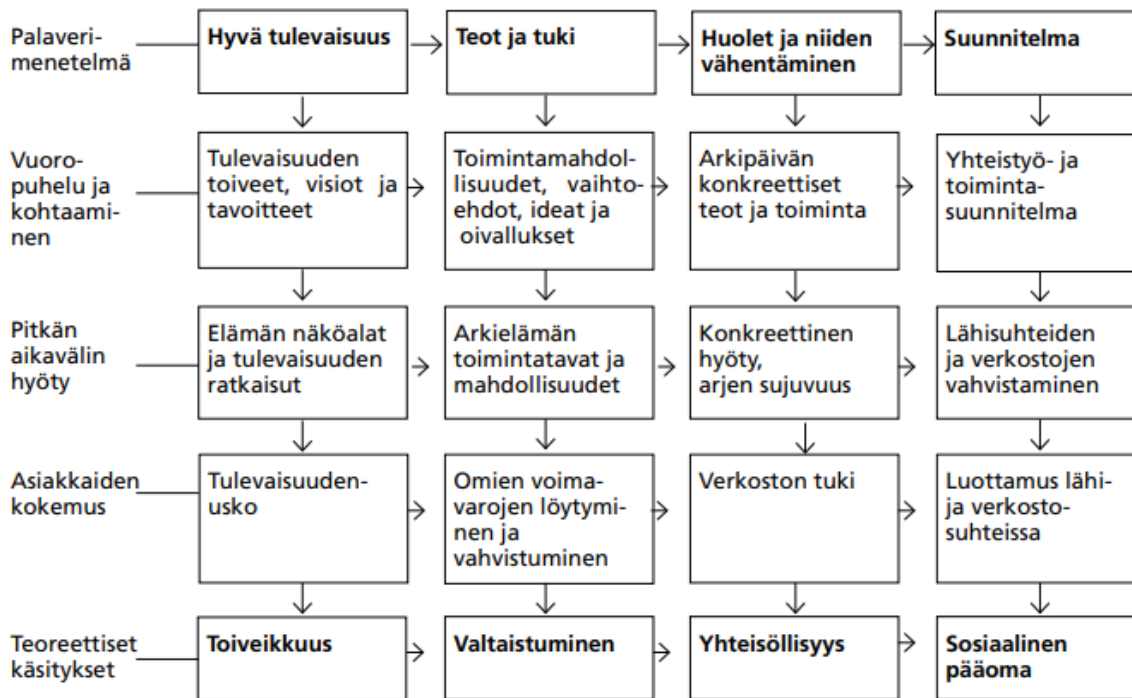
Projektin aikana syntyy kaksi konseptia, mutta prosessi jatkuu projektin jälkeen, sillä maailma ympärillämme muuttuu ja sen myötä muuttuu asiakaskunta sekä heidän tarpeensa. Tavoitteena on, että konseptien sisältämien suunnitteluohjeiden ja hyvien käytäntöjen lisäksi projektin aikana testattuja osallistumiskeinoja hyödynnetään jatkossa OsallistuvaVantaan ja asemakaavoituksen puolella.

Konseptien jalkauttaminen suunnittelualueille ja muuhun ikäystävälliseen asumiseen tapahtuu projektin jälkeen. Palvelumuotoilun periaatteita voitaisiin hyödyntää Vantaalla myös muun toiminnan kehittämässä. Tämän projektin lopputulos voisi olla ensimmäinen pallo esim. asemakaavoituksen tai vaikka poliittisen päätöksenteon omassa tuplatimantissa. Asemakaavoitus ja päättäjät tietysti tarvitsevat omiin tarkoituksiinsa täsmennettyä tietoa ja jatkavat kehittelyä, mutta tieto ei kuitenkaan hukkuisi projektin päätyttyä yhden ihmisen tai pienen ryhmän pöytälaatikkoon.

3.2 TULEVAISUUDEN MUISTELU

Jotta projektin osallistujien ajatukset suuntautuisivat tulevaisuuteen eikä nykytilan kuvaukseen, työskentelyssä hyödynnetään **Tulevaisuuden muistelu -menetelmää** (vrt. esim. Kokko 2007). Tulevaisuuden muistelu on nk. ennakoitdialogeihin kuuluva menetelmä, jota käytetään erilaisissa asiakastyön, auttamistyön ja moniammatillisen yhteistyön pulmatilanteissa. Menetelmä soveltuu asiakastyön lisäksi erittäin hyvin myös esimerkiksi verkostomaiseen kehittämistyöhön ja hanketyöhön.

Tulevaisuuden muistelun avulla irrottaudutaan nykyhetkestä, ennakoidaan hyvää lähitulevaisuutta ja etsitään pulmatilanteeseen uusia vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Alla olevasta yhteenvedosta, Kuva 2. voidaan nähdä, että Tulevaisuuden muistelu tuottaa elementtejä, jotka parantavat arkielämän laatua sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti ja on siten käyttökelpoinen menetelmä uusien konseptien rakentamiseen.

Kuva 2. Tulevaisuuden muistelun palaveriprosessin elementtejä asiakkaiden kokemana. Lähde: Kokko 2007, s. 6.

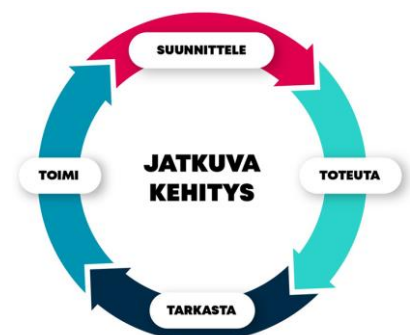
Tulevaisuuden muistelua hyödynnetään toisen timantin avausvaiheessa, jolloin laajennetaan ideointia erilaisiin osallistujaryhmiin. Ryhmille annetaan tavoiteaika noin 10 vuoden päähän ja osallistujia pyydetään miettimään, millaisia ratkaisuja silloin on olemassa, mitkä toimivat hyvin ja mitkä ratkaisut ovat heidän kannaltaan tärkeitä.

Keväällä 2023 toisen timantin konseptointivaiheessa kysytään, kuinka tulevaisuuden optimitilanteeseen päästiin? Mitä ratkaisuja piti tehdä vuoden 2022 jälkeen, jotta toivottu tulevaisuus saavutettiin?

3.3 ITERAVIIVINEN KEHITTÄMISOTE

Iteratiivinen kehittämisote tarkoittaa sitä, että konseptia suunnitellaan pienissä osissa ja jokaisen lisäosan jälkeen voidaan tutkia, kuinka osa toimii kokonaisuuden kannalta. Vaikka projektin suunnitteluprosessi on lineaarinen, prosessissa on useita päällekkäisiä vaiheita, jotka etenevät eri tahtiin ja aikaisempiin vaiheisiin voidaan aina palata.

Iteratiivinen kehittämisote näkyy projektissa niin, että vaikka projektilla on selkeät tavoitteet, keinot tavoitteisiin pääsemiselle rakentuvat projektin edetessä. Projektin omistaa Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, mutta mukana on laaja joukko muita kaupungin toimijoita. Eri toimialojen mukaan tuleminen edellyttää projektin eri vaiheiden ja aikataulujen jatkuvaa sovittamista.

4 OHJAUSRYHMÄ JA PROJEKTIRYHMÄ KEHITTÄMISEN KESKIÖSSÄ

4.1 OHJAUSRYHMÄ

Ympäristöministeriön ohjeessa projektipäälliköille edellytetään, että projektille perustetaan ohjausryhmä, johon kutsutaan ympäristöministeriön edustajat. Ohjausryhmän kokouksia tulee olla vähintään kolme projektin toteutusaikana. Ohjausryhmä ohjaa projektin toteuttamista ja tukee projektipäällikköä tehtävässään.

Ohjausryhmä noudattaa toiminnassaan Vantaan projektimallia, jonka mukaan ohjausryhmän tehtävänä on muun muassa:

- seurata projektin tilannetta ja asetettujen tavoitteiden toteutumista;
- seurata rahoituksen ja kustannusten kehittymistä ja toteutumista;
- vastata resursoinnista ja hyötytavoitteiden saavuttamisesta
- tehdä päätöksiä koskien mm. projektin laajuutta ja aikatauluja
- hyväksyä projektisuunnitelma
- hyväksyä projektin välivaiheiden tuotokset ja lopulliset tuotokset.

Ikäystävällisen kylän konsepteja tullaan valmistelemaan laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Siten myös ohjausryhmään nimetään ja kutsutaan eri toimialojen ja kaupungin ulkopuolisten organisaatioiden edustajia. Vantaan kaupunki on tehnyt päätöksen ohjausryhmän asettamisesta 13.6.2022, päätös löytyy hankekansiosta.

Projektin projektipäällikkö toimii ohjausryhmän esittelijänä. Ohjausryhmän toimikausi päättyy 30.4.2023.

4.2 PROJEKTIRYHMÄ

Ohjausryhmän lisäksi perustetaan tiivis projektiryhmä. Projektiryhmä toimii projektipäällikön tukena ja antaa omalta osaltaan osaamisensa projektin hyväksi. Ryhmän tärkein tehtävä on tukea projektipäällikköä työssään. Projektiryhmän keskeisimmät tehtävät ovat käytännön työn sparraus, kommentointi ja ideoiden haastaminen.

Projektiryhmä kokoontuu projektin aikana tarvittaessa ja työskentelytavat voivat vaihdella projektin edetessä. Projektipäällikkö valmistelee ja taustoittaa kysymyksiä tai haasteita, joihin projektiryhmältä toivotaan kommentteja.

Projektiryhmään haetaan henkilöitä, jotka ovat konkreettisesti hankkeessa mukana. Projektiryhmän kokoonpanosta keskustellaan Vanhus- ja vammaispalvelujen hankeohjausryhmässä 6.9.2022 ja kokoonpano vahvistetaan hankkeen toisessa ohjausryhmän kokouksessa 19.9.2022.

5 OLEMASSA OLEVAT KÄYTÄNNÖT JA MALLIT

Projektissa synnyttettäviä konsepteja varten käydään läpi olemassa olevia käytäntöjä ja ikäystävällisen kylän malleja niin Suomesta kuin maailmalta ja laaditaan katsaus niiden soveltuvuudesta Vantaan tarpeisiin.

Olemassa olevia käytäntöjä ja malleja haetaan neljän osa-alueen ympärille. Samojen osa-alueiden ympärille rakentuvat myös tuotettavat konseptit.

1) Asumisen vaihtoehdot

- Kohderyhmien eri tarpeet
- Ikäystävälliset asumismuodot ja -ratkaisut
- Keinot yhteisöllisyyden luomiseksi ikäystävällisessä kylässä (esim. kohtaamispaikat, yhteisruokailu, kaupunkiviljely, yhteissaunat)
- Esteettömyys
- Muu asuminen ikäystävällisessä kylässä (ei pelkästään senioreille)

2) Ikäystävällisen kylän palvelut

- Sosiaali- ja terveyspalvelut (ml. etäpalvelut, liikkuvat ja kotiin vietävät palvelut)
- Muut julkiset ja kaupalliset palvelut, järjestöjen tuottamat palvelut

3) Kaupunkiympäristön laatu ja julkiset tilat

- Rakennettu ympäristö, liikenne, kunnossapito, valaistus jne.
- Esteettömyys ja turvallisuus

4) Teknologiset ratkaisut

- Muistisairaiden huomioiminen
- Mm. paikantaminen, sähkölukot, etäpalvelut sekä viimeisimmät teknologiset ratkaisut.

Löytyneistä käytännöistä ja malleista luodaan havainnollisia, mahdollisimman visuaalisia esimerkkejä syksyn työpajojen ja muiden osallistamistapojen käyttöön. Osa löydettyistä käytännöistä, kuten esteettömät ratkaisut, sopivat molempiin konsepteihin ja osa käytännöistä sopii vain toiseen kehitettävistä konsepteista.

6 OSALLISTUMISTA JA IDEOINTIA RYHMISSÄ

Projektin perusajatuksena on, että kahta vaihtoehtoista konseptia valmistellaan laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Palvelumuotoilun tuplatimanttimalin jälkimmäisen timantin osassa osallistuminen laajenee asiantuntijoiden työstä suurempaan osallistujien joukkoon. Tämä tarkoittaa, että myös osallistavia menetelmiä mietitään laajalle joukolle ja erilaisille osallisille sopiviksi. Projektin ostopalveluihin tarkoitettuja resursseja hyödynnetään osallistumistapojen järjestämiseen kuten tilaisuuksien fasilitointiin.

Vantaalla on kehitetty osallistumista eri tahojen toimesta jo pitkän aikaa ja lisäksi syksyllä 2022 käynnistyy vuorovaikutteisen verkkoalustan kehitystyö. Projektin aikana on tarkoitus kokeilla, kuinka myös Vantaan eri tahot voivat hyödyntää toistensa työtä.

Projektin kannalta Vantaalla on kolme yhteistyön kannalta merkittävää osallistamisen tahoja. **Asemakaavoitus** mm. tekee jokaisen kaavatyön aluksi suunnitelman, jota kutsutaan osallistumis- ja arviointisuunnitel-maksi (OAS). **OsallistuvaVantaa.fi** -verkkosivusto on Vantaan kaupungin asukasosallisuuden digitaalinen kanava. OsallistuvaVantaa.fi-sivuston sisällöistä vastaa Vantaan kaupungin Osallisuuspalvelut (Kaupunkikulttuurin toimialan viestintä- ja vuorovaikutustiimi). **Osallisuusverkosto** on puolestaan Vantaan henkilös-tölle tarkoitettu verkosto, joka kokoaa yhteen osallisuudesta kiinnostuneita ja sen parissa työskenteleviä.

Tietoa erilaisista osallistumiskanavista ja menetelmistä kootaan kesän 2022 aikana. Osallistumistapojen li-säksi kootaan kokemuksia aikaisemmista kokeiluista, kuten Helsingin demokratiapilotit 2013. Vantaan kau-pungin asiantuntijoiden kanssa mietitään erilaisia vaihtoehtoja, mitkä niistä sopivat Vantaan kaupungin käyttöön ja mitä uusia menetelmiä voisi kokeilla projektin aikana.

Haasteena voidaan pitää, että vantaalaisten osallistumisaktiivisuus esim. FinSote-tutkimukseen on ollut koko maata alhaisempi. Vastanneista keskimäärin joka neljäs (27 %) ilmoitti osallistuvansa aktiivisesti jonkin järjestön, yhdistyksen, kerhon, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yh-teisön toimintaan. Aktiivi-sesti osallistuvien osuus oli suurin Kauniaisissa (38 %) ja pienin Rovaniemellä ja Vantaalla (24 %). (Lähde: Innovaatioiden Vantaa - Kaupunkistrategia 2022–2025)

Haasteeseen voidaan vastata esim. huolehtimalla, että osallistuminen on mahdollista riippumatta erilaisista kielitaustoista. Voidaan hyödyntää kuvia, symboleja, selkokieltä, tulkkipalveluita ja non-verbaalisia mene-telmiä. Eri kielitaustoista ja kulttuureista tulevat ihmiset ikääntyvät vähitellen, joten myös heidän osallistu-misensa konseptien rakentamisessa on erittäin tärkeitä.

Määrällisesti ja laadullisesti laajan osallistujajoukon löytämiseksi projektipäällikkö ottaa yhteyttä Vantaan ja Keravan alueilla toimiviin järjestöihin. Kokemusasiantuntijoita on tarkoitus tavoittaa näkö- ja kuulovam-maisten järjestöistä, eläkeläisyhdistyksistä, muistisairaiden yhdistyksestä, maahanmuuttajien yhdistyksistä, mielenterveyden parissa toimivista sekä digitaalista esteettömyyttä edistävästä järjestöistä. Mm. seuraavat näkökulmat huomioidaan, jotta osallistujajoukko olisi moniääninen:

Ikääntyvien näkökulma: Vanhusneuvosto, eläkeläisyhdistykset: Kerava, Etelä-Vantaa, Korso, Tikkurila, Jade yhteisö

Esteellisyysnäkökulma, kokemusasiantuntijat: Kuulo-, näkö-, liikunta-, mielenterveysrajoitteiset sekä kulttuuri- ja kielitaustaltaan monitaustaiset

Lapset ja nuoret: Nuorisovaltuusto, koulut, alueilla toimivat ryhmät

Työntekijät: palvelutalot, kuntoutusohjaajat, päivätoiminta ja asiakasohjaus

Aluetoiminta: Hakunilan ja Katriinan alueet

Asiantuntijoiden ryhmä: henkilöitä mm. kaupunkiympäristön ja kaupunkikulttuurin ml. liikunta ja kulttuuri toimialoilta.

7 HANKKEEN VIESTINTÄ

Projektista pyritään viestimään laajasti. Ensimmäinen viestintäsuunnitelman versio on tehty 8.7.2022. Sitä tarkennetaan ja laajennetaan syksyllä 2022. Viestinnän toteutuksessa ovat mukana Vantaan kaupungin vanhus- ja vammaispalveluiden viestintäpalvelut ja ostopalveluna hankittu toimija.

Projektin sisäinen viestintä hoidetaan pääosin Teams-alustan kautta, jonne jaetaan osallistujaoikeuksia tarpeen mukaan. Ohjausryhmälle luodaan oma kansio, johon jaetaan ohjausryhmän kokousmuistiot taustatietoineen. Vantaan projektisalkku on projektin käytössä ja sieltä löytyy mm. Kanba taulu, jossa on projektin aikataulu vastuuhenkilöineen.

Sisäisessä viestinnässä hyödynnetään myös Miro Board -tauluja. Yhteen tauluun on koottu projektin taustatietoja, teoriataustaa ja esimerkkejä. Toinen taulu on mind map projektin sisällöstä. Tätä taulua hyödynnetään etenkin osallisuusryhmien kokoamisessa ja projektin lopussa konseptien sekä loppuraportin kokoamisessa.

Ulkoista viestintää varten tehdään julkisia tiedotteita. Tärkeä tiedotuksen kohderyhmä on projektin piiriin tulevat erilaiset järjestöt, organisaatiot ja osallisyhymät, joita tavoitellaan monikanavaisesti ja kohderyhmän näköisesti. Viestinnässä hyödynnetään myös alueellisia uutiskirjeitä ja paikallisia lehtiä ja muita medioita. Ulkoisesta viestinnästä vastaa projektipäällikkö, toteutuksessa hyödynnetään Vantaan tiedotuskanavia ja ostopalveluita.

8 AIKATAULU

Projektin aikataulu on kuvattu projektisalkussa olevassa Kanba taulussa. Kanba taulusta nähdään ajan tasalla oleva projektin eteneminen ja saavutetut tulokset.

https://www.thinking1.com/thpf_vantaa/card.aspx?cid=25

Projektin aikataulua ja toteutumista päivitetään säännöllisesti. Vantaan projektiohjeiden mukaan päivitykset tehdään aina edelliseltä päättyneeltä kuukaudelta ja vuosikolmannekselta. Kuukausittain lähetetään raportti myös Ympäristöministeriölle sähköpostitse.

Projektin aikataulua voi seurata myös Aikajana – Gantt:n avulla, joka löytyy projektisalkusta osoitteesta: <file:///C:/Users/irma.rantonen/Downloads/Aikajana%20-%20Gantt-2022-07-22.pdf>

8.1 KÄYNNISTYSVAIHE

Projekti käynnistyi 1.5.2022 kun rahoituspäätös oli varmistunut. Toukokuussa käynnistettiin projektipäällikön rekrytointiprosessi. 7.6.2022 projektipäällikkö aloitti työt. Hän vastaa projektisuunnitelman laatimisesta ja projektin operatiivisesta johtamisesta hyväksytyyn projektisuunnitelman mukaan.

8.2 1. TIMANTTI: TIEDONHAKUA JA KARTOITUSTA

Kesäkuussa 2022 järjestetään ensimmäinen kokous ohjausryhmälle, joka ohjaa projektin toteuttamista ja tukee projektipäällikköä tehtävässään.

Kesäkuussa projektipäällikkö alkaa laatia tarkempaa projektisuunnitelmaa, joka hyväksytään ohjausryhmän toisessa kokouksessa syyskuussa. Projektisuunnitelman lisäksi ohjausryhmän toisessa kokouksessa käsitellään projektin eteneminen ensimmäistä maksatushakemuta varten.

Kesän aikana projektipäällikkö käy läpi olemassa olevia käytäntöjä ja ikäystävällisen kylän malleja niin Suomesta kuin maailmalta. Malleja etsitään ja arvioidaan syksyn 2022 ajan ja niistä laaditaan katsaus, jossa huomioidaan mallien soveltuvuus Vantaan tarpeisiin.

Projektipäällikkö aloittaa kahden vaihtoehtoisen konseptin valmistelun haastattelemalla kaupungin eri toimialojen edustajia, järjestöjen edustajia ja asiantuntijoita.

Kesän aikana projektipäällikkö aloittaa myös ostopalveluiden hankintaan liittyvän prosessin. Ostopalveluina hankitaan fasilitointia, viestintäpalveluita, visualisointipalveluita sekä yksittäisiä asiantuntijapalveluita. Projektipäällikkö vastaa siitä, että hankinnoissa noudatetaan julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, Vantaan kaupungin toimintaa säätelevää muuta lainsäädäntöä, kaupungin hallintosääntöä sekä hankintaohjetta.

Projektipäällikkö valmistelee syksyn työpajoja hakemalla erilaisia osallistavia menetelmiä ja tekee menetelmistä vertailun, jotta työpajojen fasilitointi voidaan hankkia Vantaan kaupungin hankintamenettelyn mukaisesti.

8.3 2. TIMANTTI: OSALLISTAMINEN, IDEOINTI JA KEHITTELYTYÖ

Syksyn 2022 aikana fasilitoidaan työpajoja, joiden avulla saadaan esille erilaisten, eri ikäisten ja erilaisista taustoista tulevien ihmisten ajatuksia hyvästä ikäystävällisestä kylästä. Työpajojen tuottamat tulokset kootaan yhteen ja niistä luodaan vaihtoehtoisia katsauksia konseptien pohjaksi.

Työpajojen ja muiden osallistumistapojen lopullinen lukumäärä ja keinot päätetään syyskuun aikana. Mukana osallistumistapojen miettimisessä, valinnassa ja kehittämisessä ovat Vantaan kaupungin osallistamisasiantuntijat ja valittu palveluntuottaja.

8.4 KONSEPTIEN KITEYTYS

Vuoden vaihteen jälkeen projektipäällikkö kokoaa syksyn osallisten tuotokset ja koostaa niistä vaihtoehtoisia hahmotelmia, konseptiaihoita. Etukäteen ei tiedetä tarkkaan, millaisia menetelmiä syksyn aikana tullaan käyttämään, mutta mahdollisuuksien mukaan ideoita jäsenellään mahdollisimman pitkälle jo osallistujaryhmissä.

Tuloksia puntaroidaan ensin hankkeen projektiryhmässä ja ensimmäisiä konseptiaihoita esitellään 8.-10.2023 järjestettävässä Gerontologia 2023 -kongressissa. Helmikuun aikana järjestetään asiantuntijoille suunnattu työpaja, jossa konseptiaihoita kehitetään edelleen konsepteiksi.

Helmi-maaliskuun aikana järjestetään kolmas ohjausryhmän kokous, jossa arvioidaan konseptiluonnosten laatua ja mietitään, julkaisusuunnitelmaa sekä konseptien jatkokäyttöä uusien alueiden suunnittelussa.

Maalis- huhtikuussa viimeistellään konseptit, julkistetaan ne suunnittelualueilla ja tehdään projektin loppuraportti ja viimeinen maksatushakemus ympäristöministeriölle.

8.5 TULOKSET JA NIIDEN LANSEERAUS

Projektin tuloksena on kaksi käytännönläheistä ikäystävällisen kylän konseptia, joista toisen konseptin lähtökohtana on urbaani kaupunkiympäristö ja toisen väljästi rakennettu maaseutumainen ympäristö.

Projektissa tuotettavia suunnitteluohjeita ja -periaatteita tullaan hyödyntämään jatkossa elinkaariasumisen kohteiden, vanhustenkeskusten ja niiden lähialueiden suunnittelussa. Vantaalle tullaan rakentamaan kolme vanhustenkeskusta vuosikymmenen loppuun mennessä ja on tärkeä varmistaa, että vanhustenkeskukset ovat kiinteästi yhteydessä ympäröivään kaupunkirakenteeseen, asutukseen ja yhteisöön. Projektin lopputuotos on hyödynnettävissä myös muualla Suomessa.

Hankkeen tulokset julkaistaan Ympäristöministeriön ohjeiden mukaisesti laaditussa raportissa. Tämän lisäksi tulokset julkaistaan hankkeen nettisivulla ja tuloksista tehdään tiedotteita julkaistavaksi lehdissä ja muissa medioissa.

Konsepteista tehdään erillinen julkaisu, jota Vantaan kaupunki voi käyttää suunnitteluohjeistona tulevilla kaavoitus- ja rakennushankkeissa ja niihin liittyvissä suunnitelmissa.

LÄHTEET

Design Council (2004)

<https://www.designcouncil.org.uk/>

Helsingin demokratiapilotit (2013) Typpi Janne, Reunanen Titta ja Rissanen Outi (2013) Alueellisen osallistumisen kokeilu. Helsinki.

<https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/f6/f6d80ef433bd7ed7a0dd03e478e20871a953872a.pdf>

Innovaatioiden Vantaa - Kaupunkistrategia 2022–2025

Kokko, Riitta-Liisa (2007) Tulevaisuuden muistelu -palaveri - toiveikkuutta tuottava yhteistyömenetelmä.

Julkaisun pysyvä osoite on

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117334>

Kuusi, Osmo (1999) Delfoi-menetelmä. Verkossa <http://www.metodix.fi>.

<https://metodix.fi/2014/05/19/kuusi-delfoi-metodi/>